

حقوق اوراق بهادار

قواعد حقوقی حاکم بر افشای اطلاعات در بازار اوراق بهادار

مؤلف

دکتر محسن شمس الهی

با مقدمه

دکتر حسن ره‌پیک

استاد دانشگاه علوم قضایی

تقدیم بہ پدر و مادر مہربانم

بہ پاس زحمت بی دریشان...

فهرست مطالب

مقدمه استاد گرامی جناب آقای دکتر حسن رهپیک	۱۹
مقدمه	۲۱
بخش اول - تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار	۳۵
فصل اول - مفاهیم و مبانی	۳۶
مبحث اول- مفاهیم	۳۶
گفتار اول - واژه‌شناسی	۳۶
بند اول- اوراق بهادار	۳۶
بند دوم- بازار اولیه و ثانویه	۳۹
بند سوم- اطلاعات	۴۱
بند چهارم- مفهوم ارائه(افشای) اطلاعات	۴۱
بند پنجم- سازمان بورس و اوراق بهادار	۴۳
گفتار دوم- مفهوم تعهد به ارائه اطلاعات	۴۳
بند اول- تعهد پیش قراردادی به ارائه اطلاعات	۴۴
بند دوم - تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار	۴۸
گفتار سوم- ماهیت حقوقی	۴۹
بند اول- از حیث منبع تعهد	۴۹
بند دوم- از حیث موضوع تعهد	۵۰
مبحث دوم - مبانی تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار	۵۲
گفتار اول- لزوم یا عدم لزوم برقراری نظام افشای اجباری اطلاعات	۵۳
بند اول- نظریات قائل به عدم کفایت نظام افشای الزامی اطلاعات	۵۴
الف- افشای اختیاری	۵۷

۶ □ حقوق اوراق بهادار

- بند سوم- نظریه افشای الزامی اطلاعات ۶۰
- گفتار دوم- مبانی افشای اجباری اطلاعات..... ۶۱
- بند اول- تحلیل تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار از منظر حقوق قراردادهای ۶۲
- الف- اهمیت خاص اطلاعات در معاملات اوراق بهادار ۶۲
- ب- لزوم ارائه اطلاعات به منظور حمایت از طرف ضعیف‌تر قرارداد در معاملات اوراق بهادار ۶۴
- ج- حمایت از سرمایه‌گذار و ایجاد امکان تصمیم‌گیری آگاهانه برای وی به عنوان مبنای قواعد افشا ۶۷
- د- ممانعت از تقلب به عنوان یکی از اهداف الزامات راجع به افشای اطلاعات ۷۱
- بند دوم- مبانی اقتصادی تعهد به ارائه اطلاعات ۷۳
- الف- قواعد افشای الزامی اطلاعات به عنوان ابزار ارتقای بازدهی اقتصادی ... ۷۳
- ب- نظریه بازار سرمایه کارآمد ۷۴
- بند سوم- سایر مبانی تعهد به ارائه اطلاعات ۷۶
- نتیجه فصل ۷۸

فصل دوم - قلمرو تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار ۸۰

- مبحث اول- تعهد اولیه ناشر: افشای عمومی اطلاعات ۸۰
- گفتار اول- تعهد سلبی ناشر در ارائه اطلاعات ۸۱
- بند اول- تعهد به صحت اطلاعات ۸۱
- بند دوم- تعهد به گمراه‌کننده نبودن اطلاعات ۸۳
- گفتار دوم- تعهد ایجابی ناشر به ارائه اطلاعات ۸۵
- بند اول- تعهدات ایجابی خاص ناشر به ارائه اطلاعات ۸۵
- الف - در بازار اولیه ۸۶
- ب - در بازار ثانویه ۸۹
۱. در حقوق آمریکا ۸۹
۲. در حقوق ایران ۹۱

فهرست مطالب □ ۷

بند دوم- تعهد ایجابی عام ناشر به ارائه اطلاعات	۹۳
الف - قلمرو تعهد ایجابی به ارائه اطلاعات در قواعد عمومی قراردادها	۹۳
۱. مطالعه تطبیقی	۹۳
۲. در حقوق ایران	۹۵
ب- قلمرو تعهد ایجابی به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار	۹۷
۱. در حقوق آمریکا	۹۷
۲. در حقوق ایران	۹۹
گفتار سوم- شرایط و قواعد حاکم بر تعهد به ارائه اطلاعات	۱۰۲
بند اول- شرایط تعهد به ارائه اطلاعات	۱۰۲
الف- عمومی نبودن (نهانی بودن)	۱۰۳
ب - مهم بودن اطلاعات	۱۰۳
۱. ضابطه تشخیص اطلاعات مهم در حقوق قراردادها	۱۰۴
۲. معیار تشخیص اطلاعات مهم در حقوق اوراق بهادار	۱۰۹
۱،۲. در حقوق آمریکا	۱۰۹
۲،۲. در حقوق ایران	۱۱۲
ج- موارد تردید در تعهد ناشر به افشای اطلاعات	۱۱۵
۱. اطلاعات نرم	۱۱۵
۲. اطلاعات مالی منفی	۱۱۸
بند دوم- قواعد حاکم بر تعهد به ارائه اطلاعات	۱۱۸
الف- لزوم فوریت ارائه اطلاعات	۱۱۹
ب- قابل فهم بودن اطلاعات	۱۲۲
ج- تشریفاتی بودن ارائه اطلاعات	۱۲۴
مبحث دوم- تعهد ثانویه ناشر: به روزرسانی و اصلاح اطلاعات	۱۲۵
گفتار اول- تعهد به اصلاح و به روزرسانی اطلاعات منتشر شده از سوی ناشر	۱۲۵
بند اول- تعهد به اصلاح و به روزرسانی از منظر قواعد عمومی قراردادها	۱۲۵
بند دوم- تعهد به اصلاح و به روزرسانی در معاملات اوراق بهادار	۱۲۷
گفتار دوم- تعهد به اصلاح اطلاعات منتشر شده از سوی منابع خارج از ناشر(شایعات)	
.....	۱۲۹

۸ □ حقوق اوراق بهادار

- بند اول- مفهوم شایعه و جایگاه آن در بازار اوراق بهادار ۱۳۰
- الف- مفهوم شایعه ۱۳۰
- ب- جایگاه شایعات در بازار اوراق بهادار ۱۳۲
- بند دوم- تعهد ناشر به اصلاح شایعات ۱۳۳
- الف- تعهد مضیق یا موسع ناشران اوراق بهادار در قبال شایعات ۱۳۳
- ب- در حقوق آمریکا ۱۳۹
- ج- حقوق ایران ۱۴۲
- گفتار سوم- شرایط تعهد ناشر به اصلاح و به‌روزرسانی اطلاعات ۱۴۵
- بند اول- مهم بودن شایعه یا اطلاعات نادرست ۱۴۵
- بند دوم- قابلیت انتساب اطلاعات نادرست به ناشر ۱۴۶
- الف- مواردی که ناشر منبع شایعه است ۱۴۷
- ب- در مواردی که ناشر منبع شایعه نیست ۱۴۸
- ج- در مواردی که منبع شایعه مشخص نیست ۱۵۱
- بند سوم- قابل استناد بودن اطلاعات ۱۵۱
- نتیجه فصل دوم ۱۵۳
- فصل سوم - آثار تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار ۱۵۵**
- مبحث اول- آثار اجرای تعهد به ارائه اطلاعات ۱۵۵
- گفتار اول- ایجاد فرض آگاهی سرمایه‌گذاران از اطلاعات ۱۵۵
- گفتار دوم - بی‌اعتباری افشای غیررسمی اطلاعات ۱۵۷
- مبحث دوم- آثار نقض تعهد به ارائه اطلاعات ۱۵۹
- بند اول- جایگاه ضمانت اجراهای فسخ و بطلان در معاملات اوراق بهادار ۱۶۰
- بند دوم- بطلان ۱۶۴
- الف- بطلان عقد در اثر اشتباه ۱۶۴
- ب- بطلان یا عدم بطلان معاملات متکی بر اطلاعات نهانی ۱۶۸
- بند سوم- قابلیت فسخ ۱۷۰
- الف- خیار تدلیس ۱۷۲
- ب - خیار غبن ۱۷۶

فهرست مطالب □ ۹

۱- اقسام قیمت سهام	۱۷۷
۲- ماهیت غبن	۱۷۹
ج- خیار عیب	۱۸۲
نتیجه فصل	۱۸۵

بخش دوم - مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات در

معاملات اوراق بهادار

فصل اول - مبانی و ارکان مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات

مبحث اول- مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار	۱۹۸
گفتار اول- جایگاه مسئولیت مدنی در بازار اوراق بهادار	۱۹۸
بند اول- انطباق مسئولیت مدنی با ویژگی‌های خاص بازار اوراق بهادار	۱۹۸
الف- قطعیت در مسئولیت مدنی و خطر ذاتی سرمایه‌گذاری در بورس	۱۹۹
ب- شخصی بودن مسئولیت مدنی و ماهیت جمعی بازار اوراق بهادار	۲۰۱
۱. زیان جمعی	۲۰۲
۲. زیان فراگیر(زیان‌های در مقیاس بزرگ)	۲۰۵
بند دوم- تفاوت مسئولیت در بازار اولیه و ثانویه	۲۱۰
الف- ایراد نسبی بودن قرارداد	۲۱۱
ب- رابطه بین زیان و سود	۲۱۱
بند سوم- شخص حقوقی بودن متعهد اصلی ارائه اطلاعات	۲۱۵
الف- مسئولیت مدنی شخص حقوقی	۲۱۷
۱. تشخیص تقصیر قابل تفکیک بر اساس عمل مدیر در چارچوب وظایف و اختیارات	۲۲۰
۲. تشخیص تقصیر قابل تفکیک بر مبنای انگیزه مدیران	۲۲۱
۳. معیار مقرر در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ برای مسئولیت کیفری شخص حقوقی	۲۲۱
ب- مسئولیت مدنی ناشران اوراق بهادار در برابر مدیران	۲۲۲

۱۰ □ حقوق اوراق بهادار

- گفتار دوم- هدف و مبنای مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات.... ۲۲۵
- بند اول- هدف مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات ۲۲۶
- الف- جبران زیان وارده به سرمایه‌گذاران به عنوان هدف مسئولیت مدنی
ناشران ۲۲۶
- ۱- نفی کارکرد جبرانی مسئولیت مدنی بر مبنای ادعای بازی
در مجموع صفر ۲۲۷
- ۲- مشکل دور در مسئولیت ناشر ۲۳۲
- ۱,۲. سطح خرد دور ۲۳۳
- ۲,۲. سطح کلان دور ۲۳۵
- ۳- ناعادلانه بودن تحمیل زیان بر سرمایه‌گذاران بی‌تقصیر ۲۳۷
- ۱,۳. تحمیل مسئولیت نهایی به سهامداران در همه موارد مسئولیت
مدنی شخص حقوقی ۲۳۷
- ۲,۳. زیر سؤال بردن فرض بی‌گناهی سرمایه‌گذار ۲۳۹
- ب - بازدارندگی به عنوان هدف مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه
اطلاعات ۲۴۱
۱. عدم وحدت عامل ورود زیان و شخصی که در عمل زیان از سوی
وی جبران می‌شود ۲۴۳
۲. نقش بیمه مسئولیت مدیران ۲۴۶
- ج- نقش مسئولیت مدنی ناشی از نقض الزامات مربوط به افشای اطلاعات
نادرست در توزیع خطر ۲۴۷
- د- ترجیح کارکرد جبرانی مسئولیت مدنی ۲۵۰
- بند دوم- مبنای مسئولیت ۲۵۱
- الف- مطالعه تطبیقی ۲۵۲
۱. حقوق آمریکا ۲۵۲
- ۱,۱. مبنای مسئولیت ناشی از ماده ۱۱ قانون اوراق بهادار ۲۵۲
- ۲,۱. مبنای مسئولیت ناشی از قاعده 10b-5 مربوط به ماده 10(b)
قانون بورس اوراق بهادار ۱۹۳۴ ۲۵۵
۲. حقوق فرانسه ۲۵۷

فهرست مطالب □ ۱۱

- ب- حقوق ایران ۲۵۷
۱. جایگاه قاعده غرور در جبران خسارات ناشی از نقض الزامات
مربوط به افشای اطلاعات ۲۵۷
۲. مبنای مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات در
حقوق ایران ۲۶۱
- ۱,۲. در بازار اولیه ۲۶۲
- ۲,۲. در بازار ثانویه ۲۶۲
- مبحث دوم- ارکان مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات ۲۶۳
- گفتار اول- فعل زیان بار ۲۶۴
- بند اول- شرایط تحقق تقصیر (نقض تعهد به ارائه اطلاعات) ۲۶۴
- الف- افشای اطلاعات نادرست یا عدم افشای اطلاعات مهم ۲۶۴
- ب- عمومی بودن افشای اطلاعات نادرست یا گمراه کننده ۲۶۵
- ج- لزوم یا عدم لزوم علم ناشر و مدیران آن به واقع ۲۶۶
- بند دوم- علل رافع تقصیر و سایر موانع مسئولیت مدنی ۲۶۸
- الف- دفاع تلاش معقول ۲۶۸
- ب- مجوز قانونی در عدم افشای اطلاعات ۲۷۰
- ج- ارائه هشدارهای لازم در خصوص اطلاعات مربوط به آینده ۲۷۱
- د- افشای غیررسمی اطلاعات ۲۷۲
- ه- مرور زمان ۲۷۳
- گفتار دوم- ورود زیان ۲۷۴
- بند اول- اوصاف و شرایط ضرر قابل جبران ۲۷۵
- الف- قطعیت زیان ۲۷۶
- ب- وصف شخصی و مستقل بودن ضرر ۲۷۷
- بند دوم - لزوم انعقاد معامله در حد فاصل افشای اطلاعات نادرست و افشای
اصلاحی ۲۷۸
- الف- خرید اوراق بهادار به قیمت بیش از قیمت واقعی ۲۸۰
- ب- فروش اوراق بهادار به قیمت کمتر از قیمت واقعی ۲۸۰
- ج- عدم خرید یا فروش اوراق بهادار- حفظ مالکیت اوراق بهادار ۲۸۱

۱۲ □ حقوق اوراق بهادار

- بند سوم- سایر زیان‌های وارده ۲۸۳
- الف- هزینه‌های انعقاد معامله ۲۸۳
- ب- سود از دست رفته ۲۸۵
- گفتار سوم- رابطه سببیت: تعدد عوامل ورود زیان ۲۸۶
- بند اول- مدیران ۲۸۹
- بند دوم- مشاوران حقوقی ناشر ۲۹۱
- بند سوم- متعهد پذیره‌نویسی ۲۹۲
- بند چهارم- حساب‌برسان ۲۹۳
- بند پنجم - مؤسسان ۲۹۴
- بند ششم- معامله‌گران استفاده‌کننده از اطلاعات نهانی ۲۹۶
- الف- مسئولیت مدنی دارندگان اطلاعات نهانی در برابر طرف معامله ۲۹۹
- ب- مسئولیت مدنی دارندگان اطلاعات نهانی در برابر معامله‌کنندگان همزمان ۳۰۰
- ج- نحوه احراز رابطه سببیت در موارد تداخل مسئولیت مدنی ناشر و دارنده اطلاعات نهانی ۳۰۲
- بند هفتم- تقصیر زیان‌دیده ۳۰۳
- نتیجه فصل ۳۰۵
- فصل دوم- ماهیت حقوقی زیان ناشی از نقض تعهد به ارائه اطلاعات ۳۰۶
- مبحث اول- زیان ناشی از تغییر قیمت ۳۰۷
- گفتار اول- کلیات ۳۰۷
- بند اول- نحوه تأثیر اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده بر تغییر قیمت اوراق بهادار ۳۰۷
- بند دوم- ماهیت حقوقی زیان ناشی از تغییر قیمت: تمایز تغییر قیمت از غبن ۳۰۹
- بند سوم- فروض مختلف تأثیر نقض تعهد به ارائه اطلاعات بر قیمت سهام ۳۱۰
- الف- دوران قبل از نقض تعهد به ارائه اطلاعات ۳۱۱
۱. فروش سهام قبل از نقض الزامات ۳۱۱
۲. خرید سهام قبل از نقض الزامات ۳۱۱

فهرست مطالب □ ۱۳

- ب- حد فاصل افشای اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده و افشای اصلاحی .. ۳۱۲
۱. خرید اوراق بهادار ۳۱۲
۲. فروش اوراق بهادار ۳۱۳
- ج- دوران پس از افشای اصلاحی ۳۱۴
- گفتار دوم- تفکیک تغییر قیمت گذشته‌نگر و آینده‌نگر ۳۱۴
- بند اول- زیان ناشی از تغییر قیمت اوراق بهادار گذشته‌نگر ۳۱۵
- الف- جایگاه زیان گذشته‌نگر در رویه قضایی فرانسه و آمریکا ۳۱۵
- ب- فروض مختلف زیان ناشی از تغییر قیمت گذشته‌نگر ۳۱۷
۱. خرید سهام به قیمت بیشتر از قیمت واقعی ۳۱۷
۲. فروش سهام به قیمت کمتر از قیمت واقعی ۳۱۸
۳. حفظ مالکیت اوراق بهادار ۳۱۸
- بند دوم- زیان ناشی از تغییر قیمت اوراق بهادار آینده‌نگر ۳۱۹
- الف- زیان تغییر قیمت آینده‌نگر در حقوق آمریکا ۳۲۰
- ب- زیان تغییر قیمت آینده‌نگر در حقوق فرانسه ۳۲۱
- بند سوم - ترجیح زیان ناشی از تغییر قیمت گذشته‌نگر ۳۲۳
- گفتار سوم- نحوه احراز رابطه سببیت بین نقض تعهد به ارائه اطلاعات و زیان ناشی از تغییر قیمت ۳۲۷
- بند اول- تفکیک سببیت معامله از سببیت ضرر ۳۲۷
- الف- سببیت معامله (استناد) ۳۲۹
- ب - سببیت ضرر ۳۳۱
- ج- جایگاه تفکیک سببیت ضرر و سببیت معامله در حقوق ایران ۳۳۴
- بند دوم- دشواری احراز رابطه سببیت بین نقض الزامات راجع به افشای اطلاعات و زیان ناشی از تغییر قیمت ۳۳۵
- الف- مشکلات اثبات سببیت معامله ۳۳۵
- ب- مشکلات اثبات سببیت ضرر ۳۳۶
- بند سوم- فروض پیش‌بینی شده برای احراز رابطه سببیت در خصوص زیان ناشی از تغییر قیمت ۳۳۷
- الف - فرض سببیت معامله - نظریه تقلب در بازار ۳۳۷

۱. مفهوم نظریه تقلب در بازار ۳۳۹
۲. مبانی تئوری ۳۴۱
- ۱,۲. اعتماد معقول به درستی بازار ۳۴۲
- ۲,۲. کارآمدی بازار: نظریه بازار سرمایه کارآمد ۳۴۲
۳. قابل رد بودن فرض تقلب در بازار ۳۴۴
- ۱,۳. اثبات عدم اعتماد سرمایه گذار به قیمت ۳۴۶
- ۲,۳. اثبات عدم کارآمدی بازار ۳۴۷
- ۳,۳. عدم تأثیر اثبات ناآگاهی سرمایه گذار از اطلاعات نادرست .. ۳۴۸
- ب- فرض سببیت ضرر ۳۴۸
- گفتار چهارم- نحوه تقویم خسارت ناشی از تغییر قیمت اوراق بهادار ۳۴۹
- بند اول- اصول حاکم بر تقویم خسارات ناشی از تغییر قیمت ۳۴۹
- الف- روش مبتنی بر ارزش ثابت ۳۵۱
- ب- روش مبتنی بر ارزش نسبی ۳۵۲
- ج- روش مبتنی بر ارزش واقعی ۳۵۳
- بند دوم- نحوه محاسبه زیان وارده ۳۵۴
- الف- تفاوت قیمت واقعی در زمان انعقاد معامله و ثمن معامله (معیار خارج از جیب) ۳۵۴
- ب- تفاوت ثمن معامله و قیمت مبیع پس از افشای اصلاحی ۳۵۶
- ج- تفاوت ثمن معامله و قیمت سهم پس از گذشت مدت معقول از تاریخ افشای اصلاحی ۳۵۷
- ه- تحلیل روش‌های مختلف محاسبه زیان قابل جبران ۳۶۰
- بند سوم- نحوه محاسبه زیان مربوط به تفاوت قیمت در حقوق ایران ۳۶۲
- الف- در قواعد عمومی قراردادها ۳۶۲
۱. تعیین ارزش بر مبنای قیمت زمان انعقاد عقد ۳۶۳
۲. تعیین ارزش بر مبنای قیمت زمان قبض ۳۶۳
۳. تعیین ارزش بر مبنای مبلغ کمتر قیمت زمان قبض و عقد ۳۶۳
- ب- در معاملات اوراق بهادار ۳۶۴
- گفتار پنجم- نقد یک رأی هیأت داورى بورس ۳۶۶

فهرست مطالب □ ۱۵

گفتار ششم- ارزیابی زیان مربوط به تغییر قیمت	۳۶۹
مبحث دوم- زیان ناشی از تغییر تصمیم سرمایه‌گذاران	۳۷۱
گفتار اول- استقلال زیان ناشی از تغییر تصمیم از تغییر قیمت	۳۷۲
گفتار دوم- زیان ناشی از تغییر تصمیم واقعی	۳۷۴
بند اول- تغییر تصمیم واقعی تعیین‌کننده	۳۷۵
الف- مفهوم	۳۷۵
ج- موانع احراز تعیین‌کننده بودن اطلاعات	۳۷۷
۱. فرض تعیین‌کننده بودن تصمیم در موارد خرید اوراق بهادار ...	۳۷۸
۲. فرض تعیین‌کننده بودن تصمیم در موارد تصمیم بر حفظ مالکیت	
.....	۳۷۸
د- جایگاه زیان ناشی از تغییر تصمیم تعیین‌کننده در حقوق ایران	۳۸۰
بند دوم- تغییر تصمیم غیرتعیین‌کننده- از دست دادن فرصت	۳۸۰
الف- نظریه از دست دادن فرصت	۳۸۱
۱. مفهوم	۳۸۱
۲. مبنا	۳۸۲
۳. موارد اعمال نظریه از دست دادن فرصت	۳۸۴
۴. شرایط اعمال نظریه از دست دادن فرصت	۳۸۵
۱،۴. احتمالی بودن تحقق فرصت	۳۸۵
۲،۴. لزوم جدی و واقعی بودن فرصت	۳۸۶
۳،۴. لزوم لحاظ کردن احتمال تحقق فرصت در تقویم خسارت ..	۳۸۷
۵. جایگاه نظریه از دست دادن فرصت در رویه قضایی و دکترین	
ایران	۳۸۸
ب- اعمال تئوری از دست دادن فرصت در دعاوی مسئولیت مدنی ناشی از	
نقض تعهد به ارائه اطلاعات در معاملات اوراق بهادار	۳۸۹
۱. اعمال نظریه از دست دادن فرصت در موارد نقض الزامات مربوط	
به افشای اطلاعات در رویه قضایی فرانسه	۳۹۰
۱،۱. پرونده فلاماریون	۳۹۱
۲،۱. تحلیل پرونده فلاماریون	۳۹۲

۲. شرایط اعمال نظریه از دست دادن فرصت در موارد نقض الزامات
 ۳۹۳..... مربوط به افشای اطلاعات
- گفتار سوم- برداشت جدید از نظریه از دست دادن فرصت: زیان ناشی از تغییر تصمیم
 انتزاعی ۳۹۴
- بند اول- حالات مختلف از دست دادن فرصت تصمیم‌گیری ۳۹۴
- الف- از دست دادن فرصت یک معامله مشخص ۳۹۵
۱. از دست دادن فرصت انعقاد یک معامله مشخص دیگر ۳۹۵
۲. از دست دادن فرصت فروش یک سهم (حفظ مالکیت) ۳۹۵
۳. از دست دادن فرصت خرید سهم ۳۹۷
- ب- از دست دادن فرصت انتزاعی- سلب فرصت تصمیم‌گیری آگاهانه ۳۹۷
- بند دوم- مفهوم زیان تغییر تصمیم انتزاعی ۳۹۸
- بند سوم- تحول رویه قضایی فرانسه نسبت به برداشت انتزاعی از زیان ۴۰۰
- بند چهارم- ماهیت تغییر انتزاعی تصمیم: زیان معنوی ۴۰۲
- بند پنجم- آثار برداشت انتزاعی از زیان ۴۰۳
- الف- فرض رابطه سببیت ۴۰۴
- ب- فرض ورود زیان ۴۰۵
- گفتار چهارم- نحوه تقویم زیان ناشی از تغییر تصمیم ۴۰۶
- بند اول- جبران خسارت نهایی ۴۰۷
- الف- جبران عینی خسارت ۴۰۷
- ب- جبران پولی خسارت ۴۰۸
- بند دوم- جبران خسارت ناشی از محرومیت از فرصت ۴۰۹
- الف- تعیین خسارت به صورت جزئی ۴۱۰
- ب- جبران به نرخ مقطوع ۴۱۱
- گفتار پنجم- تحلیل زیان ناشی از تغییر تصمیم سرمایه‌گذاران ۴۱۲
- بند اول- مزایای اعمال نظریه از دست دادن فرصت در دعاوی مسئولیت مدنی ناشی
 از نقض الزامات مربوط به افشای اطلاعات ۴۱۲
- بند دوم- انتقادات وارده بر اعمال نظریه از دست رفتن فرصت در دعاوی مسئولیت
 مدنی ناشی از نقض الزامات مربوط به افشای اطلاعات ۴۱۴

فهرست مطالب □ ۱۷

الف- محدود کردن قلمرو زیان قابل جبران و ناسازگاری با اصل جبران کامل	
خسارت	۴۱۴
ب- مبهم و احتمالی بودن فرصت	۴۱۷
ج- ممنوعیت جبران زیان به نرخ مقطوع	۴۱۸
د- عدم شخصی سازی شرایط	۴۲۰
ه- ممنوعیت تعیین خسارت با وصف تنبیهی	۴۲۱
و- نادیده گرفتن رابطه سببیت	۴۲۲
ز- گستردگی اختیارات قاضی در تعیین خسارت	۴۲۳
نتیجه فصل- جبران زیان ناشی از تغییر قیمت ناظر بر گذشته	۴۲۴
نتیجه و پیشنهادها	۴۲۵
فهرست منابع و مآخذ	۴۳۸
الف- منابع فارسی	۴۳۸
(۱) کتاب‌ها	۴۳۸
(۲) رساله‌ها، پایان نامه‌ها و جزوات درسی	۴۴۰
(۳) مقالات	۴۴۰
(۴) وبسایت‌ها	۴۴۳
ب- منابع عربی	۴۴۴
ج- منابع انگلیسی	۴۴۴
د- منابع فرانسوی	۴۵۶
ضمائم و ملحقات	۴۶۰
ضمیمه شماره ۱ - قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران	۴۶۰
ضمیمه شماره ۲- دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار	۴۷۳
ضمیمه شماره ۳ - دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان	
(مصوب ۱۳۸۶/۰۵/۰۳ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار با اصلاحات بعدی). ۴۷۸.	